

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

BRNO 1970

tenden Resten auch ein Ofen zutage, dessen Bestimmungszweck heute nicht mehr ermittelt werden kann, da die Bruchstücke des rotgebrannten Lehmewurfs der Konstruktion nicht genügend Auskunft über die Form des Ofen geben und die Keramikscherben, die gleichzeitig entdeckt wurden, keinen hinlänglichen Beweis liefern, daß es sich um einen Töpferofen handelte. Belege für eine weitere Tätigkeit brachte die Ausgrabung nicht.

Durch die voreilige allzu rasche Ausbeutung der Sandgrube wurden die Grundmauern der Wirtschaftsgebäude des Nachbarguts freigelegt und diese drohten einzustürzen. Darum war der Besitzer der Sandgrube genötigt, die Sicherung des Mauerwerks augenblicklich durchführen zu lassen und es war ihm nicht möglich, das archäologische Institut der ČSAV in Brünn von den Unternehmungen rechtzeitig in Kenntnis zu setzen. Aus diesem Grunde konnten die bedrohten Flächen vor den Arbeiten nicht abgedeckt und untersucht werden. Bei den Sicherungsarbeiten grub man neben geringfügigen Überbleibseln auch die keltische Hütte Nr. 5 aus. Nach Aussage Fr. Maradas, dem die in den vorangehenden Grabungsetappen auf seinem Besitz zutage gekommenen Hausgrundrisse gut bekannt waren, glich Hütte 5 den früher ausgegrabenen durch ihre Rechteckform, Ausmaße und Orientierung. Einzelheiten entgingen allerdings seiner Aufmerksamkeit. Dankbar stellten wir fest, daß Fr. Marada trotz der Dringlichkeit der Sicherungsarbeiten einen bedeutenden Teil des Keramikguts und mehrere kleine Gegenstände rettete.

Bei den Geländearbeiten erkannte der Besitzer in der Profilwand unter den Grundmauern der Wirtschaftsgebäude eine weitere Hütte, die aber vollkommen unter der Aufschüttung zur Sicherung der Fundamente verschwand. Einige Funde aus dem Inventar der Hütte und die Beschreibung der Fundumstände zeugen für die Beobachtungen.

Auf dem Feld hinter dem Gehöft V. Brhlas setzten wir die Flächenabdeckung fort. Im ganzen Raum wurde durch rezente Eingriffe allein der Teil gestört, in dem sich die Wirtschaftsgebäude erhoben und seine allernächste Umgebung. Das keltische Grubenhaus Z-6 zeigte sich knapp unter der Ackerkrume im Sanduntergrund am Hang. Die Grundform bildete ein Rechteck mit abgerundeten Ecken von 2,80 × 4,40 m Ausmaß und 0,50 bis 0,70 m Tiefe, je nach der Lage im Hang. Die SSO-Stirnseite war um einen dreieckigen Ausläufer erweitert, der höher als das Niveau des Bodens lag. Der mittlere Teil der NNW-Längsseite war gleichfalls dreieckförmig erweitert und hier befand sich der Eingang. Die Dachkonstruktion wurde von 2 Pfosten getragen, die an den Mitten der kürzeren Wände eingetieft waren. In den leicht aschigen Schichten der Füllerde fand sich charakteristisches Siedlungsinventar. Mit größter Wahrscheinlichkeit wurde von den Bewohnern der Hütte auch die Vorratsgrube benützt, die im ebenen Teil des Geländes oberhalb der Hütte in 9 m Entfernung in den Boden eingetieft war. Diese Grube hatte einen ovalen Grundriß von 1,60 × 2,50 m Ausmaß, senkrechte Wände und eine Schüsselförmige Sohle. Aus der schwarzen, lehmig-ashigen Auffüllung hob man typisches Siedlungsgut.

Die bislang nicht bebauten und von der Sandgewinnung nicht bedrohten Flächen schränken die Möglichkeiten einer weiteren Ausgrabung der Siedlung stark ein. Die Situation ist in dieser Hinsicht nicht gerade günstig, schließt aber die Möglichkeit nicht aus, nach Beendigung der Ausgrabung den Umfang der Siedlung kartographisch aufzunehmen und die Voraussetzungen zur teilweisen Rekonstruktion zu schaffen. Im Rahmen der untersuchten Teile wird der Hinweis auf die Agglomeration funktionell übereinstimmender Objekte möglich sein. Bemerkenswert sind die Unterschiede in der architektonischen Gestaltung der Bauten und Bauelemente. Von großer Bedeutung dürfte die Konfrontation der Lage der Siedlung und des bekannten birituellen Gräberfeldes² sein und der Vergleich der beiden von hier gewonnenen Fundgattungen, zumal in Mähren bisher nur wenige keltische Siedlungen und die dazugehörigen Gräberfelder erschlossen werden konnten und sei es auch nur in so bescheidenem Maße wie in Mistřín.

Anmerkungen:

¹ K. Ludikovský, Zachraňovací výzkum na keltském sídlišti v Mistříně, PV 1967, Brno 1968, 34–35; PV 1968 (im Druck).

² J. Filip, Keltské pohřebiště v Mistříně a žeh u moravských Keltů, AR V, 1953, 332–336, 346–361, 369–372; Keltové ve střední Evropě, Praha 1956, 401 ff.

LATÉNSKÉ SÍDLIŠTĚ U POLEŠOVIC (okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště
Tab. 18

Při systematickém výzkumu zaniklé raně středověké osady Záblačany jsou zároveň objeveny a zkoumány sídlištní laténské objekty. Lokalita leží na pravém břehu řeky Moravy, v úrodné kra-

jině středního Pomoraví, v polních tratích Torštot a Nivy, p. č. 1792, v katastru obce Polešovic. Plochý vyvýšený terén ostrožny, na které sídliště stávalo, býval ze tří stran obkloповán bažinami. Pouze její západní strana byla spojena širokou šjíí s pahorkatinou jihozápadního podhůří Chřibů. Podloží tu tvoří duny kvartérních vátyých písků, které jsou překryty 30–150 cm silnou vrstvou černozemě.

Při výzkumu v roce 1968 v polní trati Torštot bylo na dvou plochách o rozměrech 20×22 m objeveno celkem dvanáct laténských objektů. Šest objektů tvořily stavby obdélníkového půdorysu, téměř všechny se zahloubeným podlažím a dalších šest jámy kruhového půdorysu s hrdly, na něž navazují rozšiřující se dutiny.

Popis objektů:

Objekt 1/68: Stavba se zahloubenou částí podlaží neúplného obdélníkového tvaru, se zaoblenými rohy, delší osou orientovaná ve směru Z–V, má severní a západní hranu zahloubení rovnou, jižní hrana je rovná do poloviny délky, obloukem se potom stáčí k podélné ose objektu a esovitým prohnutím navazuje na zaoblený roh jižní hrany. Délka zahloubené části objektu je 392 cm, šířka západní části je 237 cm a ve východní části se zužuje směrem k východní hraně ze 136 na 82 cm. Rovné dno je zahloubeno do písčitého podloží 7–9 cm. Výplň objektu tvořila kompaktní hnědá hlína. V západní širší části objektu byla odkryta mělce zahloubená jáma kruhovitěho půdorysu s mísovitým nerovným dnem. Útvar je možno označit jako mělce zahloubené ohniště. Jeho výplň tvořila na povrchu černá sazovitá hlína, přecházející při okrajích do hnědé barvy. Pod touto vrstvou při středu prohlubně byla nalezena vrstva bílé a šedobílé hmoty, o níž nelze bez laboratorního rozboru říci, zda je to popel či vápnitá hmota. Ohniště má průměr 157×165 cm a je zahloubeno do dna objektu 5–8 cm. Zabírá téměř celou západní zahloubenou část objektu. Ve východní zúžené části byly odkryty ve dnu objektu mělce zahloubené jamky nepravidelnějších oválných tvarů o rozměrech 54×28 cm, 47×25 cm a 45×28 cm. Vně zahloubené části objektu je umístěna čtvrtá, podobná jamka o rozměrech 36×28 cm. Všechny čtyři jamky, které v půdoryse vytvářejí téměř pravidlený čtverec, mají přibližně stejnou úroveň dna. Jamky uvnitř objektu nepřesahují hloubku 4 cm. Vnější je zahloubena 11 cm. Ke konstrukčním prvkům stavby patří tři kúlové jamky, z nichž dvě jsou umístěny vně zahloubení na středové podélné ose, těsně při jeho kratších hranách, třetí je umístěna na jižní straně příčné osy, rovněž vně zahloubené části objektu. Jamka na západní straně má v horní části oválný tvar, přecházející dále do tvaru kruhu. Je zahloubena poněkud šikmo. Dno jamky je mísovité. Horní průměr — 38×29 cm, kruhový průměr — 25 cm, hloubka — 65 cm. Východní jamka je obdobná tvarem i sklonem zahloubení. Horní průměr — 43×38 cm, kruhový průměr — 25 cm, hloubka — 63 cm. Poslední, jižně umístěná jamka, má v půdoryse tvar kruhu. Stěny jsou kolmé a dno miskovité. Průměr — 28 cm, hloubka — 13 cm.

Objekt 2/68: Jáma v půdoryse kruhovitěho tvaru, s nízkým kuželovitým hrdlem, které navazuje na čokkovitou dutinu s téměř rovným, ke středu objektu mírně se svažujícím dnem. Průměr hrdla — 180 cm, průměr dutiny — 205 cm, hloubka — 51 cm. Výplň objektu byla nejednotná. Převažuje černá hlína, promíchaná v horní části úlomky mazanice, méně již uhliky. Dále se tu vyskytuje šedobílá práškovitá hmota a vrstvičky písku. Při okrajích objektu a nade dnem je souvislá vrstva tmavé hlinitopísčité výplně, promíchané při stěnách u dna větším množstvím zlomků mazanice. Na dně ve středu objektu byla objevena skládka zvířecích kostí.

Objekt 3/68: Stavba se zahloubeným podlažím byla odkryta jen zčásti. Úsek hrany objektu odkrytý v délce 525 m je orientován ve směru Z–V. Od hrany se objekt stupňovitě zahlubuje tak, že první, nejzápadnější stupeň, je zahlouben do písčitého podloží 45 cm a následující dva ve směru od západu k východu 50 a 55 cm. Hrany spodních vnitřních okrajů stupňů vytyčují severovýchodní část rovného dna, které je zahloubeno 70 cm do podloží. Výplň objektu tvořila hnědě zbarvená hlína. Ve dnu byly umístěny při severní části odkryté strany tři kúlové jamky v řadě za sebou, sledující opět východozápadní směr. Východní jamka a západní jamka má kruhový půdorys, kolmé stěny a mírně mísovitě prohnuté dno, jejich průměr je 25 cm. Do dna objektu jsou zahloubeny 15 cm. Prostřední jamka je čo do tvaru a průměru shodná, její hloubka je 8 cm. Při západní jamce, blíže k okraji dna byla umístěna čtvrtá jamka o průměru 6 cm a hloubce 15 cm. V profilu výplně objektu na JZ straně zkoumané plochy vyčnívala v hloubce 50 cm červená souvislá mazanice, dlouhá 30 a vysoká 10 cm.

Objekt 4/68: Jáma v půdoryse nepravidelného kruhovitěho tvaru s válcovitým, 55 cm zahloubeným hrdlem, na které navazuje dutina kuželovitěho tvaru, s téměř rovným, mírně ke středu objektu se svažujícím dnem. Průměr hrdla — 165–189 cm, průměr dna — 243 cm, hloubka — 95 cm. Výplň objektu byla v podstatě jednotná. Tvořila ji převážně tmavohnědá kompaktní hlína. V horní části hrdla, více ve středu jeho plochy než při okrajích, byla černá popelovitá hlína. Na celé ploše horní části hrdla se vyskytovaly ojediněle přepálené pískovcové kameny. Při stěnách objektu, asi do dvou třetin celkové hloubky, byl hlinitý zásyp promíchaný silnými vrstvami nahnědlého písku. Při okrajích dna byly nalézány zlomky mazanice. Jižně od objektu byla vypreparována kúlová jamka kruhovitěho půdorysu s kolmými stěnami a rovným dnem, jejíž průměr je 34 a hloubka 8 cm. Svým středem je od okraje objektu vzdálena necelý metr.

Objekt 5/68: Stavba se zahloubeným podlažím má lichoběžníkový, téměř obdélníkový tvar. Je orientována delší osou ve směru Z—V. Vnitřně je příčně členěna na dvě nestejně velké části, nestejně zahloubeným rovným podlažím. Západní, menší část, dlouhá 117 cm, je zahloubena do podloží 7 cm, východní, větší, dlouhá 260 cm, 12—16 cm. Celková délka — 377 cm, šířka — 158 až 200 cm. Výplň tvořila hnědá kompaktní hlína. Při JZ nároží se zahloubení vytrácí. V těsné blízkosti hrany, vně objektu, byla odkryta kulová jamka kruhového půdorysu, s kolmými stěnami a rovným dnem, jejíž průměr je 18 a hloubka 15 cm. O dvouprostorové stavbě může svědčit mimo rozdílnou úroveň zahloubení podlaží i dvě kulové jamky, umístěné při lomu podlaží ve větší, východní části objektu. Jamka, umístěná při JV rohu východní části, má téměř kruhový půdorys, kolmé stěny a rovné dno. Její průměr je 31×22 cm, do dna objektu je zahloubena 8 cm. Jamka při SZ rohu východní části má kruhový tvar, kolmé stěny a rovné dno. Průměr je 19 cm, hloubka 16 cm. Ve východní části byly odkryty dva zahloubené útvary a v západní další čtyři. Podle rozměrů i obsahu výplně souvisí spíše s funkcí stavby než s její konstrukcí. K jižní straně východní části objektu se připojuje trojúhelníková, 2—3 cm zahloubená plocha.

Objekt 6/68: Jáma v půdoryse pravidelného kruhového tvaru s válcovitým hrdlem, ploše kuželovitou dutinou a rovným dnem byla objevena v superpozici pod slovanskými objekty, z nichž jeden zcela porušil horní část hrdla a druhý porušil menší část dutiny. Průměr hrdla — 190 cm, průměr dna — 225 cm, hloubka — od rozhraní ornice a písčitého podloží — 67 cm. Horní část výplně tvořilo hlinitopísčité podlaží slovanské polozemnice. Dále převládala tmavohnědá hlína, místy proložená slabými pískovými vrstvami, kompaktnější při stěnách objektu. Necelý metr východně byla od okraje objektu odkryta kulová jamka kruhového půdorysu, jejíž průměr je 14 a hloubka 7 cm.

Objekt 7/68: Stavba se zahloubeným podlažím má tvar obdélníku s více nebo méně zaoblenými rohy, respektive tvar zploštělého protáhlého oválu. Delší osou je objekt orientován ve směru Z—V. Délka — 483 cm, šířka — 288 cm. Jádro objektu je zahloubené 20 cm do písčitého podloží. Výplň tvořila šedá popelovitá hlína. Při západní, severní a zčásti i východní stěně byl v písčitém podloží uvnitř stavby ponechán obvodový stupeň, který je zahlouben pouze 10 cm. Zatím co při západní straně dosahuje šířky 117 cm, je při severní široký 63 a při východní 25 cm. Plocha stupně i samotné dno jádra objektu je rovné. S vnitřním vybavením souvisí hliněná pec, která byla umístěna zhruba ve středu jádra objektu. Destrukce mazanice dosahovala nade dno výšky 32 cm a byla rozložena na ploše 80×83 cm. Pod destrukcí bylo odkryto dvanáct malých kulových jamek, tvořících v půdoryse téměř pravidelný obdélník, orientovaný delší osou Z—V. Jamky byly překryty asi 5 cm silnou vrstvou sazovité černé hlíny. Východně od destrukce bylo podloží v délce 100 a šířce 88 cm slabě do červena propáleno. Mezi shlukem mazanice a jižní hranou objektu byla odkryta jáma kruhového půdorysu s poněkud šikmými stěnami a rovným dnem. Její průměr je 45 cm a do dna objektu je zahloubena 16 cm. Výplň byla hlinitá, tmavohnědá až černá. Při SV rohu objektu v severní části stupně byla zahloubena jáma zhruba obdélníkovitého tvaru, s kolmými stěnami a rovným dnem, které bylo zahloubeno 13 cm do dna objektu. Průměrná šířka jámy je 70 cm, délka 100 cm. Výplň opět tvořila tmavohnědá až černá hlína. Bylo tu odkryto třináct kulových jamek, zahloubených jak do stupně, tak do dna. V západní straně stupně, od jihu k severu, byly rozloženy tři jamky o rozměrech: průměr 17 cm, hloubka 20 cm, průměr 20×27 cm, hloubka 49 cm, průměr 32×35 cm, hloubka 39 cm. V severní části stupně, od západu k východu, dvě jamky: průměr 31 cm, hloubka 19 cm, průměr 37×25 cm, hloubka 29 cm. Při východní straně objektu od severu k jihu tři jamky: průměr 15×48 cm, hloubka 23 cm, průměr 20 cm, hloubka 51 cm, průměr 15 cm, hloubka 15 cm. Vně středu jižního okraje jedna jamka: průměr 15 cm, hloubka 17 cm. Severně od osy, spojující druhou jamku v západní části stupně (hl. 49 cm) s druhou jamkou při východní straně (hl. 51 cm), jsou téměř za sebou v západovýchodním směru umístěny ve dnu objektu tři jamky: průměr 28 cm, hloubka 10 cm, průměr 9 cm, hloubka 12 cm, průměr 30×20 cm, hloubka 14 cm. Jižně od této osy jedna jamka: průměr 18 cm, hloubka 20 cm.

Objekt 8/68: Jáma v půdoryse pravidelného kruhového tvaru s částí kuželovitého hrdla, rozšířenou válcovitou dutinou a s rovným, ke středu nepatrně svažitém dnem. Objekt byl odkryt v superpozici pod zahloubeným slovanským objektem, který zničil větší část hrdla jámy. Průměr horní části zachovalého hrdla — 188 cm, průměr dutiny — 208 cm, průměr dna — 190 cm, hloubka ode dna slovanského objektu — 72 cm, hloubka od povrchu písčitého podloží — 155 cm. Výplň objektu byla nejednotná. V podstatě se tu střídaly vrstvy černé sazovité hlíny, obsahující i uhlíky, s vrstvami písku. Zcela ojediněle se objevovaly přepálené pískovcové kameny, stejně jako zlomky mazanice, která se vyskytovala až na spodní části při stěnách. Podobně jen při stěnách objektu byly nacházeny větší hroudy hnědočerveně zbarveného spečeného písku a větší kusy pravděpodobně slínu žlutozelené barvy. V menším množství tu byla nalezena i železná struska.

Objekt 9/68: Stavba obdélníkového tvaru je orientována ve směru Z—V. Délka zjistitelného půdorysu objektu je 554 cm, šířka 210—215 cm. Východní část je tvořena malými kulovými jamkami, vytvářejícími pět řad ve směru Z—V. Při delších stranách jsou vždy blízko sebe dvě řady. Mezi těmito dvojicemi řad je na středové podélné ose umístěna řada, sestávající z jamek většího průměru. SV okraj je ukončen opět dvojicí řad kulových jamek, probíhajících kolmo na dvojici řad při delších stranách. Zbývající JV část východní strany objektu byla porušena slovanským objektem. Délka této

části objektu je 2,5 m. Střední část objektu je zahloubena ve tvaru téměř pravidelného obdélníku, jehož delší osa se kryje se šířkou objektu jako celku. Stěny jsou kolmé a dno rovné. Zahloubená část je dlouhá 114 cm a široká 215 cm, dno je zapuštěno do písčitého podloží 17 cm. Výplň tvořila z převážné části tmavohnědá hlína, promíchaná menším množstvím pískovcových kamenů a do červena vypálené mazanice. V JZ rohu byla odkryta destrukce větších kusů dobře propracované mazanice, černé a červené barvy. Západní část objektu byla omezena původně asi čtyřmi kúlovými jamkami, z nichž jamka, která by vytvářela JZ roh této skupiny, byla patrně zničena zahloubeným slovanským objektem. Délka západní části od hrany zahloubení střední části po okraj SZ jamky je 1,9 m. Po odstranění mazanice destrukce v JZ rohu střední zahloubené části objektu byla odkryta spodní část zachované čelušně hliněné pece. Vnější šířka čelušně, která je obrácena k východu, ve směru delší osy objektu, je 63 cm, vnitřní 55 cm. Přes ústí čelušně byla vytvořena mazaniceová příčka, tvořící její vnější uzávěr. Je dlouhá jako vnitřní šířka čelušně — 55 cm, široká 11 cm a vysoká 8 cm. Vlastní kopule pece byla umístěna vně zahloubené střední části objektu, soudíc podle slabé (necele 2 mm), tvrdé a do černa propálené slité vrstvičky podložního písku. Podle ní se dá určit kruhový tvar dna pece, které se směrem k čelušni zužovalo. Pec byla v přední části vybavena i předpeční jamkou polokruhového tvaru, umístěnou hned za přední částí čelušně. Byla vyplněna kompaktním hlinitopísčítým tmavohnědým materiálem. Podle kusů mazanice měla pec stěny silné 3—4 cm, z vnitřní strany do síly asi 1,5 cm, tvrdě vypálené a černě zbarvené, dále červeně zbarvené. Rozměry dna pece — 94 × 96 cm.

Objekt 10/68: Jáma v půdoryse kruhovitěho tvaru s válcovitým, směrem dolů poněkud sbíhavým hrdlem, na které navazuje rozšiřující se čočkovitá dutina s rovným dnem. Průměr horní části hrdla — 84 — 105 cm, průměr čočkovité dutiny — 140 cm, průměr dna — 75 — 80 cm, hloubka — 100 cm. Výplň objektu tvořila při stěnách hrdla i dutiny hnědočervená kompaktní hlinitopísčitá vrstva, zatím co dutina byla vyplněna tmavohnědou kompaktní hlinou. Ve výplni nebyl nalezen žádný materiál.

Objekt 11/68: Stavba se zahloubeným podlažím má tvar téměř pravidelného obdélníku. Delší osou je objekt orientován ve směru Z—V. Na východní straně je nepatrně širší. Hrany objektu jsou zapuštěny kolmo a přecházejí v příčné i podélné ose v mírně miskovitě prohnuté dno. Délka — 332 cm, šířka — 184 cm, hloubka — 6 — 13 — 18 cm. Výplň objektu tvořila šedohnědá kompaktní hlína. K vnitřnímu vybavení patří jáma téměř kruhového půdorysu, vyplněná černou hlinou, umístěná poblíž JZ rohu objektu. Má poněkud šikmé stěny a rovné dno. Horní průměr — 75 cm, průměr dna — 54 cm, zahloubení do dna objektu — 28 cm. Při středu západní strany byla odkryta nepravidelná mělká zahloubenina, jejíž dno na severní straně splývá s dnem objektu. S vnitřním vybavením snad souvisejí malé kúlové jamky, zahloubené do dna objektu. Při severní straně vytvářejí řadu pěti dvojic. Jejich průměr je 5—8 cm, hloubka 10—15 cm. Na podélné ose objektu jsou umístěny za sebou další tři obdobné jamky a při jižní straně opět tři. S konstrukcí stavby souvisí kúlové jamky větších rozměrů, rozložené jak uvnitř, tak vně objektu. Nejhlubší z nich je umístěna při středu východní strany uvnitř objektu. Její průměr je 30 cm, hloubka 54 cm. Další jamka je umístěna v JZ rohu uvnitř objektu. Průměr — 32 × 38 cm, hloubka — 52 cm. Při středu jižní strany je do dna zahloubena oválná jamka o průměru 20 × 13 cm, hluboká 25 cm. V SV rohu je opět do dna zahloubena jamka o průměru 24 cm, hluboká 30 cm. Na severní hraně zahloubení je jamka o průměru 23 cm, hluboká 35 cm. Východně od ní je jamka o průměru 16 cm, hluboká 12 cm. Mezi nimi jsou tři menší jamky o průměru 8—10 cm, hluboké 10—17 cm. Při východní hraně vně objektu jsou umístěny dvě jamky o průměru 13 a 16 cm, hluboké 22 a 16 cm.

Objekt 12/68: Jáma v půdoryse kruhovitěho tvaru, s válcovitým, směrem do hloubky poněkud rozbíhavým hrdlem, na které navazuje plochá čočkovitá dutina, rozšířenější ve spodní části objektu. Dno je mírně miskovitě prohnuté, se sklonem od západu k východu. Průměr horní části hrdla — 135 cm, max. průměr čočkovité dutiny — 223 cm, průměr dna — 180 cm, hloubka od západu k východu — 92 — 98 cm. Výplň objektu tvořila v horní části tmavohnědá hlína, níže přecházející do černé barvy, obsahující značné množství střepevého materiálu a kusů do červena vypálené mazanice a při okrajích objektu i menší úlomky dřevěných uhlíků. Na východní straně objektu byla odkryta zvláště velká a početná skupina mazanice, pod níž byla silná vrstva šedého popela, dosahující až ke dnu. Pod popelem, na samém dně objektu, při východní stěně, byl odkryt pruh jílovité hmoty žlutozelené barvy ve tvaru oblouku, který je ve vrcholu přerušený. Po jeho vnější straně byla odkryta část pruhu souvislé mazanice rovněž v původním uložení.

Pokus o rekonstrukci a určení funkcí objektů.

Objekt 1/68 byl pravděpodobně srubovou stavbou, jejíž podlaží bylo zčásti více, zčásti méně zahloubeno. Více zahloubená část je dána nálezkovou situací, méně zahloubenou a menší část můžeme předpokládat, protože 30 cm silná vrstva ornice, do které bylo podlaží v horní části zapuštěno, je pravidelně kultivována. Horní části objektu i ostatních objektů jsou tedy zničeny. Prodloužíme-li pomyslně jižní a východní hranu části zahloubené do podloží získáme pravidelný obdélníkový tvar. Při střezech obou štítových stěn (vně zahloubení), byly umístěny hluboko zapuštěné kúly, které nesly hřebenovku pravděpodobně sedlové střechy. Protože v okolí objektu nebyly zjištěny žádné další kúlové jamky, je možné předpokládat, že stěny byly srubové konstrukce a že byly

delší než příslušné hrany stran zahloubené části. Předpoklad, že vchod byl umístěn ve východní části jižní okapové stěny, může podporovat přítomnost mělce zahloubené jamky při středu jižní strany i do podloží nezahloubená JV část objektu, vytvářející zvýšenou plochu. Čtyři mělce zahloubené jamky větších rozměrů ve východní části objektu mohou snad svědčit o nějakém výrobním zařízení. Samotné, vzhledem k velikosti rekonstruovaného objektu rozsáhlé ohniště nasvědčuje, že stavba měla možná víc výrobní charakter než čistě obytný, i když kombinaci obou možností nelze plně vyloučit. Výrobní charakter by mohly dokládat některé nálezy ve výplni, zvláště popelovitá či vápnitá hmota a spečená struskovitá hmota. Přesnější stanovisko bude možné vyslovit až po laboratorních rozbo-rech těchto druhů nálezů.

S objektem 1/68 patrně souvisí objekt 2/68. Od SV zahloubené části objektu 1/68 je jeho okraj vzdálen severním směrem 100 cm. Podle nálezů četných kusů mazanice (221) při okrajích dna objektu lze předpokládat, že hrdlo v horní části zahloubené do ornice bylo pro zpevnění okrajů vypálené. Podobným způsobem byly snad upraveny či zpevněny i stěny dutiny a dno, soudíc podle výskytu tmavé kompaktní hlinitopísčité vrstvy při stěnách a dnu. Na základě skládky zvířecích kostí na středu dna objektu je možné uvažovat o tom, že původně plnil funkci zásobárny masa. Později objekt přestal patrně plnit tuto funkci, propálené stěny hrdla se zřítily na jeho dno a zbytek objektu potom sloužil jako odpadová jáma. Šedobílá práškovitá hmota, vzhledově totožná s hmotou zjištěnou v objektu 1/68 a rozložená v horní části výplně, stejně jako struskovitá hmota, zjištěná v obou objektech, dává tušit, že tento odpad pochází ze stavby 1/68. Mimo to obsahovala horní polovina vý-plně čtyři ploché železné hroty šípů, zlomky i řezaných parohů, ojedinelé kosti a většinu keramických zlomků.

O následujícím objektu 3/68, protože byla odkryta pouze jeho část, lze říci pouze tolik, že to byla pravděpodobně podle délky zjištěné části horní hrany zahloubení rozměrnější stavba, dost možná podle hloubky dna zemnice, překrytá sedlovou střechou, opírající se okapovými stranami o úroveň terénu. Její krokvice mohly být podpírány kůly, zapuštěnými do dna jádra. Nelze však plně vyloučit ani srubovou nadzemní konstrukci stěn. Podle nálezu mazanice kry se dá usuzovat na přítomnost otopného zařízení a tedy snad i na funkci obytnou. Tuto domněnku lze částečně podpořit i nálezem misky ve střepch.

Písčité silné vrstvy při okrajích objektu 4/68 pocházejí pravděpodobně ze zborcené té části hrdla, která byla zapuštěna již do podložního písku. Zdá se, že průměr hrdla jámy byl původně menší než ukazuje současná nálezová situace a zároveň že jeho výška byla větší. Mazanice, která se objevuje ve výplni i při dnu objektu mohla snad pocházet podobně jako v případě objektu 2/68 z horní části vypáleného hrdla, zahloubeného do ornice. V kúlové jamce, odkryté jižně od objektu, byl s největší pravděpodobností zasazen kůl, podpírající možná pultové zastřešení objektu. Černá popelovitá vrstva v horní části hrdla je možná zbytkem zetlelé nebo shořelé části přestřešení. Tento objekt by bylo možné snad označit za přestřešenou zásobní jámu. Nálezy, i když početné, jsou variabilně chudé. Převažují zcela malé úlomky keramiky. Mimo ně tu byly nalezeny zlomky zvířecích kostí a železný atypický zlomek. Zda tento objekt náležel k mělce zahloubené obdélníkové stavbě, ležící ve vzdálenosti 220 cm od okraje objektu 4/68 severním směrem, nelze zjistit, protože tato stavba, jejíž šířka je 200 cm a hloubka 10--12 cm, obsahovala ve svojí tmavohnědé kompaktní hlinité výplni keramické zlomky laténské i slovanské. Navíc byl tento objekt prozkoumán jen z malé části, protože je překryt polní cestou. Podle zabarvení výplně by se dalo spíš soudit na laténskou než slovanskou stavbu. Zatím co mladohradištní objekty jsou vyplněny téměř pravidelně černou hlinitou výplní. laténské objekty mají výplň zbarvenou tmavohnědě.

U mělce zahloubeného objektu 5/68 lze podle nepřítomnosti vnějších kúlových jamek i mazanice předpokládat srubovou konstrukci stěn, jejichž obvod by byl poněkud větší než obvod zahloubené části. Stavba podle rozdílného zahloubení podlaží i podle přítomnosti dvou kúlových jamek při západní hraně východní části byla pravděpodobně stavbou dvouprostorovou. Jižní mělce zahloubená trojúhelníkovitá plocha může snad souviset s přístavkem. V jižní části západní štítové stěny byl snad umístěn vchod, s nímž může souviset kúlová jamka, umístěná vně zahloubení části objektu. Protože stavba nebyla vybavena otopným zařízením, byla jeho funkce patrně jiná než obytná.

S objektem 5/68 patrně souvisí objekt 6/68. Od SV hrany zahloubené části objektu 5/68 je vzdálen jeho jižní okraj severním směrem asi 170 cm. Vrstvy písku ve výplni nasvědčují, že by snad i zde, jako v případě objektu 4/68, mohly pocházet ze sesutých stěn té části hrdla, které bylo zahloubeno do písčitého podloží, a tedy že jeho původní průměr by mohl být menší. Stěny objektu byly patrně zpevněny vypálením. Podle malého množství nálezů bychom mohli uvažovat o zásobní jámě, přesto, že v její výplni se ojedinelé vyskytovala i železná struska. Že by objekt mohl sloužit jako objekt výrobního charakteru, nenasvědčuje celková skladba jeho celkem prosté výplně.

Pozůstatky objektu 7/68 jsou pozůstatky mělce zahloubené stavby patrně se srubovými stěnami. Kůly, zapuštěné do jamek, souvisejí spíš s konstrukcí střechy než stěn. Nosné kůly hřebenovky byly pravděpodobně usazeny a udusány ve středních jamkách štítových stran. Na jižní straně nesly krokvice patrně kůly, usazené v první jamce západního stupně, v jamce, umístěné jižně od osy hřebenovky a třetí jamce při východní straně objektu. Na severní straně byla krokvice patrně podpírána kůly, usazenými ve třetí jamce západní části stupně, ve dvou jamkách, vyhloubených v ploše dna

jádra objektu severně od osy hřebenovky a v první jamce při východní straně objektu. Konstrukce střechy v severní části byla patrně podpírána kůly v jamkách, zahloubených do severní části stupně a snad i kulem, usazeným do jamky, která je umístěna ve dnu objektu nejvýchodněji. Na jižní straně podpíral okraj střechy patrně kůl, usazený v jamce, ležící vně jižního okraje zahloubené části objektu. Střecha byla patrně sedlová, její jižní část byla směrem od hřebene k opakované straně kratší, ale strmější, kdežto severní část byla delší a měla pozvolnější sklon. Vchod do stavby byl asi umístěn ve východní části jižní stěny, kde se hrana zahloubené části objektu stáčí ze směru Z—V do směru JZ—SV. Hliněná, patrně kopulovitá pec protáhlého tvaru, měla čeluseň asi obrácenou k východu. Destrukce mazanice pochází ze samotné pece a snad i z dýmníku, o jehož existenci by mohly svědčit kúlové jamky, nalezené pod nejsilnější vrstvou destrukce. Zatím co kruhová jáma, zahloubená mezi pecí a jižní stranou objektu, mohla sloužit pro ukládání stravy, která měla být udržena delší dobu teplá, zahloubená obdélníková jáma při SV rohu objektu v severní části stupně, mohla sloužit jako menší zásobní příruční sklípek. Lze tedy tuto stavbu označit za stavbu obytnou.

Následující objekt 8/68 je umístěn jižně od východní strany jižní hrany zahloubeného objektu 7/68. Oba objekty jsou od sebe vzdáleny svými okraji pouze 20 cm. Část dutiny objektu 8/68 dokonce sahá až pod samotné dno objektu 7/68. Stejně jako u předchozích objektů podobného tvaru, tak i u objektu 8/68 lze soudit, že jeho hrdlo mělo původně menší průměr. Nasvědčuje tomu i zachovaná část hrdla kuželovitého tvaru, směrem nahoru se zužující. Složení výplně napovídá, že objekt plnil pravděpodobně funkci výrobní, nikoliv skladovací. Vrstvy černé sazovité hlíny s uhlíky, kusy přepáleného písku, pocházející pravděpodobně z částečně vypálených stěn, přítomnost jílu i železné strusky by tento předpoklad mohly podporovat.

Objekt 9/68 je vzdálen od jižního okraje objektu 8/68 svým severovýchodním nárožím 40 cm. Pravděpodobně byl tento objekt stavbou srubovou, můžeme-li tak usuzovat z nepřítomnosti větších a hlouběji zapuštěných kúlových jamek. Objekt byl patrně dvouprostorový. Východní část tvořila pravděpodobně jednu část stavby. Nasvědčují tomu řady malých kúlových jamek, jejichž ražené kůly mohly nést vyvýšené podlaží. Střední řada jamek větších rozměrů svědčí o tom, že v nich byly zasazeny i větší a silnější kůly, jejichž vrcholy mohly být součástí podpěr konstrukčních prvků střechy. Východní část byla oddělena od západní asi dřevěnou stěnou, jejíž kostru tvořily při stěnách vždy dva a dva kůly. V této přepážce byl patrně umístěn i vchod, spojující obě části stavby. V západní části byla umístěna blíže k jižní okapové stěně hliněná pec, k jejímuž příslušenství náležel i zahloubený obdélníkový prostor, který je možné označit za prostor manipulační. Kůly, usazené do jamek v západní části, mohly opět souviset s konstrukcí střechy. Podle tohoto pokusu o interpretaci by byla srubová stavba, u níž nebyl zjištěn vnější vchod, dlouhá asi 6,2 m a široká 3,4 m. Lze říci, že to byla stavba obytná, která měla mimo obytnou západní část i oddělený vyvýšený východní, pravděpodobně zásobní prostor, snad komoru.

Jáma 10/68 měla patrně původně zcela válcovité hrdlo, které bylo zahloubeno i do ornice. Nasvědčovala by tomu tmavohnědá hlína, vyplňující část čokovitě dutiny. Hlína se mohla do objektu dostat po zřícení této části hrdla. Hnědočervená kompaktní hlinitopísčitá vrstva při stěnách hrdla i dutiny by mohla svědčit o tom, že stěny objektu mimo jeho dno byly pro zpevnění vypáleny ne příliš velkým žárem. Zdálo by se, že objekt sloužil jako zásobní jáma, která však zanikla dříve, než mohla být použita. Na tuto okolnost lze usuzovat na základě nepřítomnosti nálezů ve výplni objektu.

Jáma 10/68 náležela k objektu 11/68, od jehož jižní části východní strany je svým okrajem vzdálena pouze 7 cm. Hrana zahloubení objektu 11/68 dokonce respektuje i zaoblení nejbližší horní části hrdla jámy, takže se zdá, že jáma byla vyhloubena dříve, než byl vybudován objekt 11/68. Tuto domněnku navíc podporuje i ten fakt, že kúlová jamka, umístěná při středu východní stěny objektu 11/68, dosahovala částí svého dna až na rozhraní rostlého podložního písku a čokovité dutiny objektu 10/68. Jamka i objekt 10/68 byly spolu vlastně propojeny. Aby se zabezpečila nosnost kúlu, usazeného do této jamky, byla jáma 10/68 snad právě z tohoto důvodu zrušena a zasypána. Za předpokladu, že jáma 10/68 byla prostřednictvím jamky uvnitř objektu 11/68 propojena úmyslně, znamenalo by to, že přístup k případnému obsahu jámy byl jak z vnější, tak i z vnitřní strany objektu. Připustíme-li toto řešení, které se zdá být pravděpodobnější, byla by v tom případě stavba 11/68 stavbou kúlovou, jejíž stěny by mohly být dřevěné. V tom případě by stavba byla opatřena čtyřmi kúly, umístěnými v rohových jamkách jižní okapové stěny, v jamce při SZ rohu, umístěné na hraně zahloubení, a konečně v jamce, umístěné v SV rohu uvnitř objektu. Podle kúlových jamek, umístěných vně při severní části východní štítové stěny, lze předpokládat, že tu byl přestřešený vchod. Dvojice malých kúlových jamek při severní straně uvnitř objektu nasvědčuje, že tu mohla stávat delší lavice, stůl či lože. V kruhovitě jámě bychom mohli s velkými výhradami vidět zahloubené otevřené ohniště. Zda objekt plnil funkci obytnou, výrobní, nebo je obě slučoval, nelze v žádném z těchto případů dostatečně prokázat.

Poslední objekt 12/68 měl pravděpodobně původně rovněž vyšší a v horní části užší hrdlo. Že tu byla umístěna hliněná hrncířská pec, vyplývá celkem přesvědčivě ze skladby výplně objektu, ve které naprosto převažují kusy mazanice a keramické střepy. Mimo jednu téměř celou nádobu ve střepích tu bylo nalezeno 265 větších či menších zlomků rozličných nádob. Podle výskytu šedého popela, mazanicového a jílovitého přerušeného oblouku základu pece se dá předpokládat, že východní část dutiny sloužila za ohniště, které bylo umístěno ve spodní části objektu při dně, a že

čelušeň pece byla obrácena k západu. Vlastní vypalovací prostor byl patrně v části hrdla poblíž rozhraní ornice a písčitého podloží. Nasvědčovala by tomu i ona početná skupina vzájemně se překrývající mazanice při východní straně i nálezy keramických úlomků, které co do počtu převažovaly právě zde. Vypalovací prostor byl již v nadzemní části patrně překryt kopulí pece se sopouchem. Po vkladce zboží byla přední část kopule zamazána, po vypalování opět proražena a nádoby byly takto vzniklým otvorem vytaženy z pece ven.

Závěr.

U obou druhů objektů, u staveb i jam, lze zjistit některé jejich společné znaky. Stavby mají všechny více méně obdélníkový tvar a jsou naprosto jednotně orientované štítovými stěnami ve směru západ—východ. Téměř všechny mají, s výjimkou stavby 3/68 a 2/66 (viz půdorysný plán), nepříliš zahlužené podlaží, které však nemuselo být vždy celým podlažím staveb, ale pouze jejich větší částí — jádrem. Výjimku tvoří objekt 9/68, kde šlo patrně o stavbu s podlažím zčásti na úrovni a zčásti nad úrovní terénu. Stěny všech staveb, snad s výjimkou objektu 3/68, byly patrně dřevěné. Podle nepatrného množství zlomků mazanice, nalézáných v objektech — stavbách (vyjímaje mazanici, pocházející z hliněných pecí). můžeme vyloučit zcela existenci dusanicových stěn. U objektů 1/68, 5/68, 9/68 i 7/68 můžeme předpokládat srubovou konstrukci stěn. Pouze u objektu 11/68 bychom mohli uvažovat o zahlužené kúlové stavbě, jejíž stěny byly pravděpodobně dřevěné. Střechy všech staveb byly asi sedlové. Pouze u objektu 5/68 a 9/68 nelze v půdorysu vyčíst, jaký typ střechy překrýval jejich prostory. Výzkumem zjištěné části objektů jsou si celkem podobné i plošně. Nejmenší je zahlužená část objektu 11/68 — 332×184 cm a největší plochu má objekt, s výjimkou objektu 2/66, 9/68 — 554×215 cm. Je zřejmé, že původní podlaží i většina vlastních staveb byla poněkud větší, než jak je zachycuje výzkum, protože horní části objektů, jak již bylo řečeno, byly zničeny kultivací půdy. Dalším společným znakem těchto staveb, s výjimkou objektu 3/68 je to, že v blízkosti každé z nich je umístěna zahlužená jáma. Pouze u objektu 2/66 je jáma umístěna v jeho východní části. Jáma 4/68 by mohla patřit ke stavbě, která byla zčásti odkryta při okraji polní cesty. Za předpokladu, že tento objekt je laténský, vytvářejí se zcela pravidelné kombinace obou druhů objektů. U stavby 3/68 čeká jáma snad ještě na svůj objev. Umístění zjištěných vchodů je nejednotné. U stavby 1/68 byl vchod v jižní okapové stěně, u objektu 5/68 patrně v západní štítové stěně, u objektu 7/68 v jižní okapové stěně, u objektu 11/68 ve východní štítové stěně, u objektu 2/66 ve východní okapové stěně východní části. Vchod nebyl zjištěn u stavby 3/68 a 9/68. Relativně převládají tedy vchody umístěné na jižní a východní straně. Rozdíly jsou i v členění uvnitř staveb samotných. Stavby 1/68, 7/68 a 11/68 byly stavbami jednoprostorovými, zatím co stavby 5/68, 9/68 a 2/66 byly stavbami pravděpodobně dvouprostorovými. Další rozdíly se jeví ve funkci těchto staveb. U stavby 1/68 bychom mohli předpokládat přechod od funkce obytné k funkci výrobní povahy. O uvažované obytné funkci stavby 3/68 byla zmínka již na jiném místě. Stavba 5/68 neměla obytný charakter. V tomto případě by možná mohlo jít o chlév, členěný na dva prostory, s přístavkem, určeným pro skladování snad píce nebo slámy. Stavba 7/68 stejně jako 9/68 měla funkci obytnou. U stavby 11/68 nelze vyloučit zcela ani jednu ani druhou možnost. U stavby 2/66 se uplatnily patrně obě funkce. Nález hliněné pece a železářské pece by tomu nasvědčoval.

U jam lze rovněž rozpoznat některé jejich společné znaky a lze zjistit i rozdíly. Společnými znaky je jejich kruhový nebo kruhovitý půdorys, vnitřní členění na hrdlo a rozšířenou dutinu, u většiny z nich náznaky úpravy stěn hrdla i dutiny a jejich umístění v blízkosti staveb. V posledním bodě tvoří mimo nejistou vázanost jámy 4/68 pouze jáma 12/68 — hrnčířská pec, u níž by se mohl předpokládat objev stavby v následující sezóně výzkumu v roce 1969. Pouze jediná jáma je umístěna uvnitř objektu, ta však má oválný půdorys a nemá charakteristické hrdlo ani rozšířenou dutinu. Je to jáma, zahlužená ve východní části dvouprostorového objektu 2/66. Horní průměry hrdel jam, s výjimkou jámy 10/68 (84—105 cm), jsou si blízké. Pohybují se kolem 180—190 cm. Poněkud menší průměr — 135 cm — má jáma 12/68, v níž byla umístěna hrnčířská pec. Zahlužení do podložního písku již není natolik jednotné. Hloubka jam dosahuje 51—155 cm. Jámy, které lze interpretovat jako zásobní — 2/68, 4/68, 6/68 a 10/68 jsou hluboké 51, 95, 67 a 100 cm. Jáma 8/68, která mohla plnit spíš výrobní funkci, je hluboká 155 cm a jáma 12/68 92—98 cm. Z toho se dá soudit, že hloubka těchto objektů do jisté míry mohla záviset na jejich funkcích, zatím co průměr jejich vstupních kruhových částí hrdla byl pravděpodobně určován jinými měřítky. Je dost možné, že původní průměry vstupních válcovitých otvorů se pohybovaly s výjimkou objektu 8/68 a 12/68 kolem 100 cm, tak jak to vidíme u celkem neporušené dolní části válcovitého hrdla jámy 10/68. Tento průměr jistě zajišťoval dostatečný prostor pro pohodlný sestup na dno zásobních jam a zároveň mohla být hrdla snadno zakryta. Jáma ve stavbě 2/66 má snad i proto odlišný tvar, že její obsah nebylo nutné chránit proti nepříznivým povětrnostním vlivům, protože byl chráněn přestřešením objektu samotného. U jam, které jsou v těsné blízkosti staveb 2/68, 8/68, 10/68, lze předpokládat, že byly mimo poklapy chráněny i prodlouženou částí střechy stavby. U jam, které jsou od staveb více vzdáleny 4/68 a 6/68, byly opět v jejich blízkosti zapuštěny kúly, které nesly pravděpodobně jejich pultové zastřešení.

Zatímni odkrytý půdorys části sídliště nasvědčuje, že bylo vybudováno plánovitě, s jistým záměrem. Stavby tvoří v podstatě dvě souběžné řady, orientované v pomyslné ose V—Z, sledující směr

nárazového bývalého inundačního břehu ostrožny, na jehož okraji, ve vzdálenosti asi 25—30 m, byla vybudována jižní řada staveb. Směrem od V k Z je to stavba 1/68 s jámou 2/68, stavba 2/66 a stavba 5/68 s jámou 6/68. Z této osy se odchyluje pouze stavba 3/68, jejíž jižní zahloubená část byla snad až po zániku stavby splavena nánosem náplavového bahna. Severně od jižní řady staveb je umístěna druhá řada. Směrem od V k Z je to část stavby, kterou porušuje polní cesta s jámou 4/68, stavba 7/68 s jámou 8/68 a stavba 11/68 s jámou 10/68. Z této osy se odchyluje pouze stavba 9/68. Stavby 7/68, 9/68 a jáma 8/68, která je umístěna mezi nimi, vytvářely patrně hospodářský komplex, z něhož každá jednotka měla svoji speciální funkci. Z osy severní řady staveb se v podstatě neuchyluje ani jáma 12/68. Je nutné upozornit ještě na jednu zajímavou okolnost: zatímco jámy při jižní řadě staveb jsou od těchto umístěny severně, jámy při severní řadě staveb jsou od nich s výjimkou jámy 10/68 zahloubeny jižně. Z dispozice obou řad staveb se dá předpokládat, že tvořily ulici. Tyto závěry lze považovat zatím za závěry předběžné. Ověření nebo popření takto interpretované situace může dokázat další výzkum.

Pokud jde o datování sídliště, lze ho časově zařadit podle dosavadních zjištění k přelomu 2. a 1. století před n. l.

DIE LATÈNEZEITLICHE SIEDLUNG BEI POLEŠOVICE (Bez. Uherské Hradiště)

Am Mittellauf der March breitete sich in der fruchtbaren Landschaft am rechten Ufer des Flusses auf der Feldflur Torštot und Niva Grundstück Nr. 1792, im Gemeindegrund der Ortschaft Polešovice (Bez. Uherské Hradiště) eine latènezeitliche Siedlung aus. Diese Siedlung lag auf einer erhöhten planen Landzunge, deren drei Seiten ehemals von Sümpfen umgeben waren, während im Westen ein breiter Rücken die Landzunge mit dem hügeligen Teil des südwestlichen Marsgebirgsvorlands verband.

Bei der Ausgrabung auf Flur Torštot im Jahre 1968 legte man auf zwei Flächen von 20×22 m Ausmaß je 6 Bauwerke und 6 Gruben frei.

Die Bauten, im wesentlichen von rechteckiger Form, waren durchweg nach den Giebelseiten in der Richtung West--Ost orientiert und hatten mit Ausnahme von B. 9/68 eingetiefte Fußböden. Besonders tief waren B. 3/68 und 2/66 eingelassen. Die aufgehenden Hauswände waren mit größter Wahrscheinlichkeit allein B. 3/68 vielleicht ausgenommen, aus Holz. B. 1/68, 5/68, 9/68 und 7/68 waren offenbar Blockbauten, während wir in B. 11/68 wohl einen Ständerbau mit Holzwänden zu sehen haben. Bei B. 5/68 und 9/68 konnte die Dachkonstruktion nicht ermittelt werden, die restlichen Bauten trugen aller Wahrscheinlichkeit nach Satteldächer. Der festgestellte Eingang war nicht bei allen Bauwerken an derselben Seite angebracht. Bei B. 1/68 befindet er sich an der südlichen Traufenseite, bei B. 5/68 vermutlich an der westlichen Giebelseite, bei B. 7/68 an der südlichen Traufenseite, bei B. 11/68 an der östlichen Giebelseite, bei B. 2/66 im östlichen Teil der südlichen Traufenseite. Bei B. 3/68 und 9/68 konnte der Eingang nicht festgestellt werden. Wie wir sehen, waren die Eingänge vorwiegend an der östlichen und südlichen Seite angebracht. Unterschiede konnten auch im Inneren der Bauten beobachtet werden. B. 1/68, 7/68 und 11/68 sind einräumig, B. 5/68, 9/68 und 2/66 zweiräumig. B. 11/68 hatte die kleinste Bodenfläche — 332×184 cm; B. 9/68, wollen wir von B. 2/66 absehen, die größte — 554×215 cm. Beim Großteil der Bauten dürfen wir Wohnfunktion voraussetzen. Bei B. 1/68 trat die Wohnfunktion wohl hinter die Werkstättenfunktion zurück, B. 3/68 möchten wir nach allen Indizien als Wohnhaus deuten, während B. 5/68 als Stall gedient haben könnte. Bei den Bauten 7/68 und 9/68 ist der Wohncharakter offensichtlich, während der Ständerbau 11/68 sowohl als Wohnhaus, als auch als Werkstätte gedeutet werden könnte. Beide Funktionen vereinigt offenbar B. 2/66 in sich. In der Nähe jedes Baus fand sich eine Grube.

Das gemeinsame Merkmal aller Gruben, die außerhalb des Baus angetroffen wurden, ist ihr kreisrunder Grundriß und die innere Gliederung in einen mehr oder weniger zylinderförmigen Hals und eine weite Höhlung, die an ihn anschließt. Größtenteils dürfen wir die Stärkung der Grubenwände durch Brand voraussetzen. Grube 4/68 gehört zu einem Objekt, das nur zum Teil freigelegt werden konnte, da der andere Teil unter einem Feldweg liegt. Nach der Färbung der Füllerde möchten wir auf einen latènezeitlichen Bau schließen, wengleich sich hier nicht nur latènezeitliche, sondern auch slawische Scherben fanden. Der Bau, zu dem Grube 12/68 ein Töpferofen — gehörte, könnte vielleicht in der Grabungskampagne 1969 zutage kommen. Die Grube im östlichen Teile des B. 266 zeigt keines der charakteristischen Merkmale, die den übrigen Gruben zu eigen sind. Die unterschiedlich eingetieften Grubensohlen könnten mit der unterschiedlichen Zweckbestimmungen der Gruben zusammenhängen; traf man hier Vorratsgruben (2/68, 4/68, 6/68, 10/68), Gruben mit Werkstättencharakter (8/68) und einen Töpferofen (Grube 16/68) an. Der ursprüngliche Durchmesser des oberen Teils der Vorratsgruben betrug etwa 100 cm wie der im großen und ganzen unversehrt erhaltene untere Teil des zylinderförmigen Halses von Vorratsgrube 10/68 zeigt, und bot gewiß genügend Raum zu einem bequemen Einstieg in das Innere der Grube, die ohne

allzu große Schwierigkeiten bedeckt werden konnte. Bei den Gruben 2/68, 8/68 und 10/68, die nahe der Häuser angetroffen wurden, ist anzunehmen, daß sie nicht nur ein Deckel, sondern auch das verlängerte Hausdach schützte. Die Gruben 4/68 und 6/68, die in größerer Entfernung von den Häusern lagen, schützten vielleicht Flugdächer, die an einer Seite ein Tragpfosten stützte.

Der bislang freigelegte Grundriß der Siedlung gibt Anlaß zur Annahme, man habe die Siedlung plangemäß angelegt. Haus und Grube bilden jeweils ein Paar und fast ausnahmslos zu parallelen Reihen in Ost-Westrichtung geordnet, folgen sie dem Hochflutbettufer der Landzunge, von dem die südliche Reihe 25—30 m entfernt ist. Diese Reihe wird von Ost nach West von B. 1/68 mit Grube 2/68, B. 2/66 und B. 5/68 mit Grube 6/68 gebildet, während B. 3/68 etwas aus der Reihe heraustritt. Die nördliche Reihe bilden von Ost nach West der zum Großteil vom Feldweg überdeckte Bau mit Grube 4/58, B. 7/68 mit Grube 8/68 und B. 11/68 mit Grube 10/68. Außerhalb dieser Achse liegt allein B. 9/68, der aber mit B. 7/68 und Grube 8/68 vermutlich einen Wirtschaftskomplex bildete, in dem jedes Einzelobjekt eine besondere Funktion zu erfüllen hatte. Die Gruben, die zur südlichen Reihe gehören, liegen nördlich der Häuser, während die Gruben der nördlichen Reihe Grube 10/68 ausgenommen, südlich der Gebäude eingetieft waren. Beide Reihen könnten ein Ganzes — eine Gasse darstellen. Ob unsere Annahme richtig ist, werden erst die weiteren Ausgrabungen zeigen.

Zum Abschluß sei daraufhin gewiesen, daß die Siedlung zeitlich der Wende vom 2. zum 1. Jahrhundert v. u. Z. zugewiesen wurde.

NÁDOBA Z DOBY ŘÍMSKÉ OD BRODU NAD DYJÍ

(okr. Břeclav)

IVAN PEŠKAŘ, AŮ ČSAV Brno

Tab. 19, 1

Mezi četná sídliště z doby římské v dolním Podyjí patří také naleziště v katastru Brodu nad Dyjí. Ke staršímu nález, publikovanému ve třicátých letech,¹ přibyl v roce 1968 další keramický fragment, objevený při odebrání písku na pravém břehu řeky, asi 1 km severně od okraje obce. Ze zachráněné části hnědě zbarvené nádoby byla rekonstruována 135 mm vysoká masivní mísa s kónickým spodkem, zaoblenou výduť, zdobenou dvěma vodorovnými řadami otisků kolků a s mírně prohnutou, k ústí se zužující horní částí, která má slabě vyhnutý, na vnější straně šikmo zploštělý okraj. S největší pravděpodobností lze tento exemplář řadit ke keramice starší fáze mladší doby římské, takže je z chronologického hlediska blízky zmíněnému nalezenému neúplnému hrnci, datovanému do 2. nebo snad již na počátek 3. století.

Poznámka:

¹ E. Beninger—H. Freising, Die germanischen Bodenfunde in Mähren (1933), 31, naleziště č. 67 (Kolenfurt).

EIN RÖMERZEITLICHES GEFÄSS IN BROD AN DER THAYA

(Bez. Břeclav)

Im Frühjahr 1968 entdeckte man bei der Sandgewinnung am rechten Ufer der Thaya etwa 1 km nördlich von der Gemeinde Brod an der Thaya das Fragment eines Gefäßes aus der römischen Kaiserzeit, das zeitlich mit dem Keramikbruchstück einhergeht, das in den dreißiger Jahren in der Gemarkung der Gemeinde zutage kam und dem 2. Jahrhundert, allenfalls auch dem Beginn des 3. Jahrhunderts zuzuweisen ist.¹

SÍDLIŠTĚ Z OBDOBÍ ŘÍMSKÉHO IMPÉRIA VLČNOV-DŘÍNKY

(okr. Uherské Hradiště)

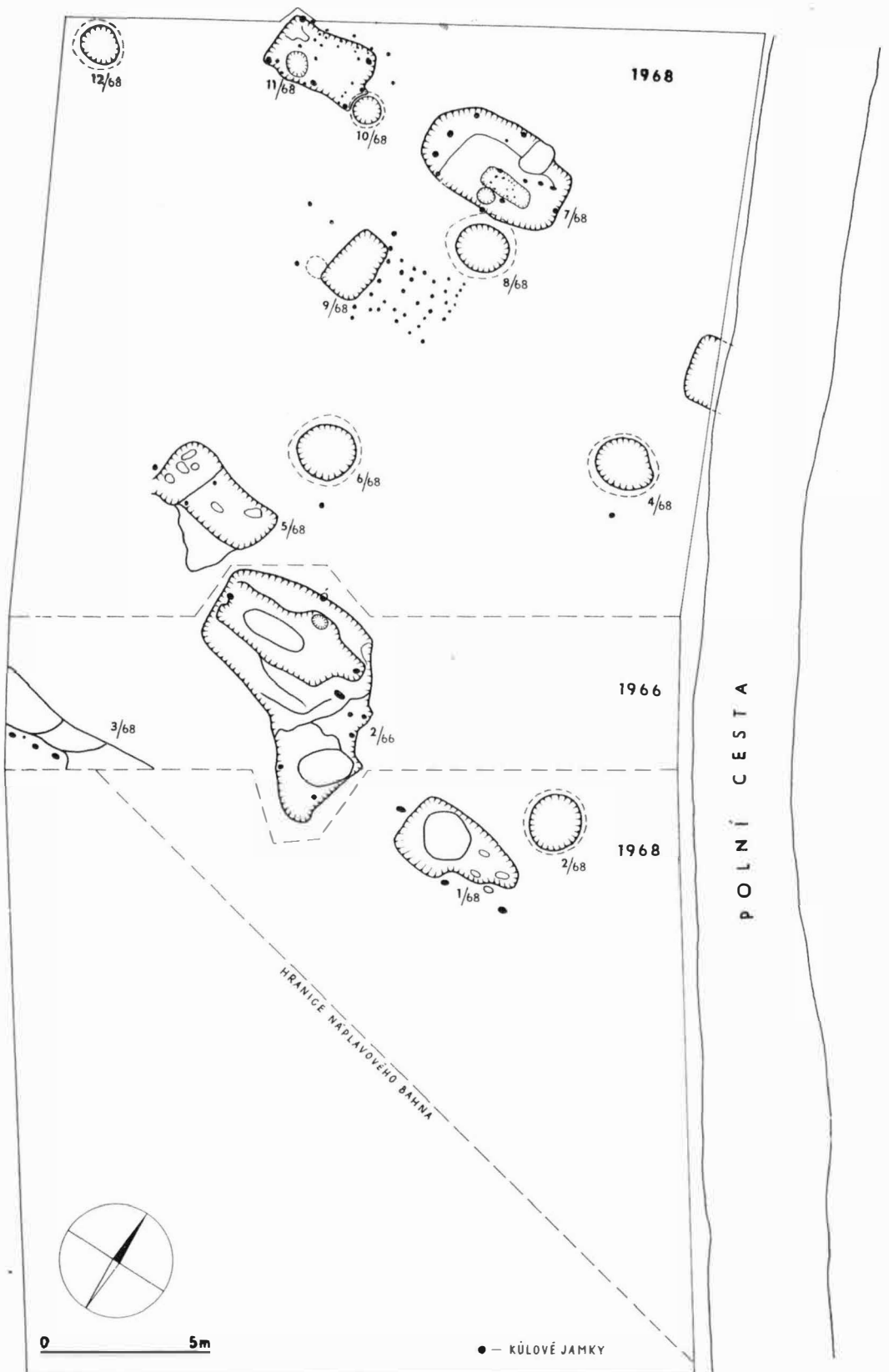
JIŘÍ PAVELČIK, AŮ ČSAV Brno

Tab. 20

Při terénním průzkumu na známém sídlišti z období římského impéria Vlčnov-Dřínky jsem zjistil, že hlubokou orbou je zde narušena řada objektů, které se na povrchu ornice jasně rýsovaly tmavými

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulík, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Na titulní obálce: Bronzový terč ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.

Tabulka 18

Polešovice (o Uherské Hradiště). Plán laténského sídliště. — Plan der latènezeitlichen Siedlung.